

"אני הלכתי אז..."

מופע רב-תחומי במסגרת התיאטרונטו הישראלי

כמו אבני-חן הנשזרות למחרוזות אמנותית ושובת-עין, כך נשזרים זה לזה הטקסטים השיריים, המשחק, הריקוד, פס-הקול, האנימציה, הוידאו, התאורה, התלבושות ועיצוב הבמה במופע "אני הלכתי אז...", שיצרה אשרה אלקיים-רונון. נשזרים ומשלימים תחום את רעהו בלי לגנוב זה לזה את ההצגה.

מחשבה רבה הושקעה בבחירת השירים, המהווים חוט שדרה רעיוני למופע. הם נבחרו מתוך יצירה שירית ענפה ומגוונת של מיטב משוררינו. אף הם נפרשים, מבחינת עיתוי יצירתם, על פני עשורים אחדים. הם מבטאים, כל שיר בדרכו, אותן מצוקות נפש של הפרט הבודד מול תופעות הכליון למיניהן. אין כאן, אפוא, מחזה כתוב, אך יש בחירה הרת-חשיבה ומוקפדת של טקסטים רבי עוצמה, המעניקים מבנה תוכני אינהרנטי למופע. השבחים על הבחירה מגיעים, כמובן, לאשרה אלקיים-רונון, החוזרת אלינו בזירה הבימתית כיוצרת מוכשרת ומעמיקה, לאחר היעדרות של כעשר שנים.

אשרה אלקיים, אשר נבטה כאמנית בתחום המחול (מהדור הראשון של להקת בת שבע, ממייסדי הלהקה הקיבוצית), היתה בשעתו אחת החלוצות שפרצו את גבולות התחום והרחיבוהו לכלל ז'אנר חדש - תיאטרון התנועה. הפעם, שוב תוך גילוי של דמיון עשיר, חדשנות, אפילו הרפתקנות יוצרת ובעיקר אומץ ודחף לביטוי רב-תחומי, הביאה אל הבמה מגוון נוסף של צורות ביטוי מעולם הוידאו-ארט והאנימציה. רבים מאלה המשתמשים כיום בטכנולוגיות דיגיטליות לצרכי ביטוי אמנותי, נופלים ברשתה של הטכנולוגיה ובמלכודת הגימיקים והטריקים שהיא מציעה ומאפשרת. אלקיים דילגה על המשוכות האלה והפליאה במינון מאופק ובשילוב מזוכך ומעודן של האלמנטים הוידאוניים למופע הבימתי. הדיאלוג בין המסך לבמה, בין החי למצולם ולמצויר, בין האמיתי והוירטואלי מתרחש כזרימה טבעית המנצלת את יכולתו של האחד ללדת את משנהו, או להבדיל, לכלותו. ביצירת קטעי המסך נעזרה אשרה אלקיים ביוצרים נוספים מתחום

"אני הלכתי אז", כוריאוגרפיה ובימוי: אשרה אלקיים, בביצוע אודליה מורה-מטלון, צילום: נעמי יליף-אלקלעי
"...And Then I went", choreography & direction: Oshra Elkayam, dancer/actress: Odelya Moreh-Matlon, photo: Naomi Yalif-Alkalai

הידיאו והאנימציה, אשר ביצעו תחת שרביטה כרעיונאית וכבימאית, עבודה שופעת דמיון, אסתטית ומקצועית. פס הקול, אשר עוצב אף הוא על-ידיה, חייב עבודה רבה ומלאכת מחשבת של בחירה ושזירה. המגוון הרב שבו והדיאלוג המובנה בינו לבין האלמנטים החזותיים, מעשירים את המופע ומעצימים את אמינותו. בחריצות בלתי נלאית קובצו לפס הקול מקורות שונים של קריינות, זימרה, מוסיקה ואפקטים, זה בצד זה, זה בתוך זה, וקיבלו קיום עצמאי או נלווה, הכול לפי צרכי התוכן והמופע החזותי. חלק מן השירים מוגשים בקולם ובקריאתם של המשוררים אשר יצרו אותם, חלקם בקולות של קריינים מקצועיים, אחרים בפיה של אודליה מורה-מטלון, המדברת אותם ומשחקת אותם בד בבד עם תנועותיה וריקודיה, ואחרים גם מושרים. יש ופס הקול חורג מתפקידו כמלווה והופך להיות האירוע הדומיננטי של ההתרחשות הבימתית, מעין מלודיה מובילה, כשהאלמנטים החזותיים מתכנסים והופכים לליווי. הכול מתוזמן, מתוכנן, ונעשה בכוונה תחילה, כוונה שהרבה מחשבה הושקעה בה. אל כל אלה מצטרפים יוצרי התפאורה, התאורה והתלבושות, אשר עשו מלאכה מקצועית ומהוקצעת, ותרמו דווקא בגישתם המינימליסטית, התומכת, לעושר המופלג של ההתרחשות הבימתית.

גישה מינימליסטית מתבטאת גם בהחלטתה של היוצרת להסתפק בשחקנית יחידה על הבמה. כך היא יוצקת את העושר הרב של צורות הביטוי והתכנים אל ישות אחת בודדת, הממצה בהופעת סולו נטו, את הקשר המהודק בין היוצר, היצירה והמבצע. ואשר לביצוע. מי שסבר כי

ריקוד על במה מחייב דקות גו ורגליים, מקבל מאודליה מורה-מטלון הוכחה ניצחת, כי לא כך הוא. אף שאין היא רקדנית בהכשרתה, אודליה מפליאה להתנועע ולרקוד במלוא נימי גופה המלא, לאורך כל המופע. גם בקטעי המשחק והקריאה אין היא מרפה, ומצליחה להפחית תוכן ואווירה בתנועה קולחת וקלילה, מדויקת ונשלטת, בין כשהיא איטית ובין כשהיא מהירה וסוערת, הכול על-פי חליל הכוריאוגרפיה שיצרה עבורה אשרה. אך לעיתים מסתמנת היסחפות יתירה, המגיעה לגבול ההגזמה, כמו, למשל, בשיר "מילים רעות".

אף כי השירים עצובים ברובם, ועוסקים בפן העגום של חיי האדם, הצליחו אשרה ואודליה לתבל את העצב בריסי הומור דק ושובבי. במין קלילות רבת-חן, מהסוג שנוטע באדם תקווה ויצר חיים, גם במצבים הקשים מכל. כאילו הן אומרות: גם כאשר נטרפים הקלפים, כאשר מתכלים הנעורים, כשהגוף נוטש וננטש, כשאובדת שפיות הדעת, כשנמוגה האהבה, גם כאשר הכול חורג מן המסגרת, אפשר עוד לחייך, לזקוף קומה ולהמשיך ללכת.

המופע "אני הלכתי אז...", שבכורתו התקיימה בדצמבר 2000 במסגרת התיאטרונטו הישראלי של תיאטרון הבימה, נבחר גם לייצג את אמנות המחול בשנה הזו, במסגרת הפרויקט "חשיפה בינלאומית" של מרכז סוזן דלל. בין אם יצליח לפרוץ אל העולם הרחב ובין אם לאו, טוב יעשו אמנות לעם, של תרבות וגורמי הפצה נוספים, אם יאמצו אותו לחיקם. זה מופע אמנותי רהוט, הראוי לניוד ולחשיפה מירבית בפני הקהל הישראלי.

